KUR'AN'IN ULÛHİYET TEVHÎDİNE DÂVETTE KULLANDIĞI METOTLAR

﴿ أساليب القرآن في الدعوة إلى توحيد الإلهية ﴾

[Türkçe — Turkish — تركي]

Salih b. Fevzân el-Fevzân

Terceme : Muhammed Şahin

Tetkik : Ali Rıza Şahin

2010 - 1431

islamhouse.com

﴿ أساليب القرآن في الدعوة إلى توحيد الإلهية ﴾

« باللغة التركية »

صالح بن فوزان الفوزان

ترجمة: محمد مسلم شاهين

مراجعة: علي رضا شاهين

2010 - 1431

islamhouse.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

İnsanlar, fıtratları ve kâinatı tefekkürlerinin gereği olarak Rubûbiyet tevhîdini kabul etmeleri ve yalnızca bu tevhîdi kabul etmenin Allah Teâlâ'ya îmân için yeterli olmayınca ve bu tevhîd, sahibini cehennem azabından kurtaramayacak olunca, elçilerin dâvetleri, özellikle de elçilerin sonuncusu Peygamberimiz Muhammed'in dâveti, Ulûhiyet tevhîdi üzerinde yoğunlaşmıştır. -Allah'ın en fazîletli salât ve selâmı, O'nun ve diğer elçilerin üzerine olsun-. Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- insanlardan, Allah Teâlâ'ya ibâdet etmeyi ve O'ndan başkasına ibâdet etmemeyi içeren "Lâ ilâhe illallah sözünü" demelerini istiyordu. Müşrik araplar ise ondan kaçıyorlar ve şöyle diyorlardı:

﴿ أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَٰهًا وَاحِدًا ۖ إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ ﴿٥﴾ ﴾ [سورة ص الآية :٥]

"O (Muhammed), (o kadar çok) **ilâhları nasıl oldu da tek bir ilâh yaptı? Doğrusu,** (haber verdiği ve insanları ona dâvet ettiği) **bu, ne tuhaf bir şeydir."**[1]

Müşrik araplar,bu dâveti bırakması ve putlarına ibâdet etmekte kendilerini başbaşa bırakması için Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ile çok uğraştılar.Müşrikler, kimi zaman Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e taltifte bulunarak,kimi zaman da onu tehdit ederek bu konuda onunla her türlü yolu denediler. Rasûlullah-sallallahu aleyhi ve sellem- ise onlara şöyle cevap veriyordu:

((وَاللّٰهِ لَوْ وَضَعُوا الشَّمْسَ بِيَمِينِي، وَالْقَمَرَ بِشِمَالِي عَلَى أَنْ أَتْرُكَ هَذَا الْأَمْرَ، لاَ أَتْرُكُهُ حَتَّى يُظْهِرَهُ اللهُ أَوْ أَهْلِكَ دُونَهُ.))

"Bu işi (dâvâyı) **bırakmam için güneşi sağ elime, ayı da sol elime koysalar, Allah bu dâvâyı zafere ulaştırıncaya ya da bu uğurda ölünceye kadar, ben bu dâvâyı bırakmam."**

Bu tevhîde dâvet etmesi, müşriklerin şüphelerine cevap vermesi ve onların üzerinde bulundukları dînin bâtıl olduğunu gösteren huccetleri ikâme etmesi için Allah'ın âyetleri, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e peyderpey iniyordu.

Nitekim Kur'an-ı Kerîm'in Ulûhiyet tevhîdine dâvette etmedeki metodları çok çeşitli olmuştur. İşte biz, bu metodlardan bazılarını kısaca sunmak istiyoruz.

---

[1] Sâd Sûresi: 5

Allah Teâlâ, yalnızca kendisine ibâdet etmeyi ve kendisinden başkasına ibâdet etmeyi bırakmayı emretmiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ ۞ وَٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَلَا تُشۡرِكُواْ بِهِۦ شَيۡـٔٗاۖ ... ﴾[سورة النساء من الآية: ٣٦]

"(Ey insan!) Rabbin sadece kendisine ibâdet etmenizi ve ana-babanıza iyi davranmanızı kesin bir şekilde emretti."[1]

Yine, şöyle buyurmuştur:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱعۡبُدُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُمۡ وَٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ٢١ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلۡأَرۡضَ فِرَٰشٗا وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءٗ وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ فَأَخۡرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزۡقٗا لَّكُمۡۖ فَلَا تَجۡعَلُواْ لِلَّهِ أَندَادٗا وَأَنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ٢٢ ﴾[سورة البقرة الآيتان: ٢١-٢٢]

"Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan, Rabbinize ibâdet edin.Umulur ki muttakîlerden olursunuz.Yeryüzünü (kolay hayat sürmeniz için) döşek, gökyüzünü de sağlam bir bina şeklinde yaratan, bulutlardan yağmur yağdırıp (yerden renk renk) meyve ve (çeşit çeşit) bitkileri size rızık olarak veren O'dur. O halde, (Allah'ın yaratan, rızık veren ve yegâne ibâdet edilmeye lâyık olduğunu) bildiğiniz halde O'na hiç kimseyi denk tutmayın."[2]

Allah Teâlâ, cinleri ve insanları kendisine ibâdet etmeleri için yarattığını haber vermiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَمَا خَلَقۡتُ ٱلۡجِنَّ وَٱلۡإِنسَ إِلَّا لِيَعۡبُدُونِ ٥٦ ﴾ [سورة الذّاريات الآيـة: ٥٦]

"Ben, cinleri ve insanları ancak bana ibâdet etsinler diye yarattım."[3]

[1] İsrâ Sûresi: 23
[2] Bakara Sûresi: 21-22
[3] Zâriyât Sûresi: 56

- Allah Teâlâ, bütün elçileri insanları kendisine ibâdet etmeye ve kendisinden başkasına ibâdet etmekten yasaklamaya dâvet etmek için gönderdiğini haber vermiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَلَقَدۡ بَعَثۡنَا فِي كُلِّ أُمَّةٖ رَّسُولًا أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَٱجۡتَنِبُواْ ٱلطَّٰغُوتَۖ ... ﴾

[سورة النحل الآية :٣٦]

"**Andolsun ki biz,** (geçmişte) **her ümmete** (topluluğa) **bir elçi gönderdik** (ve ona şöyle söylemesini emrettik)**: 'Yalnızca Allah'a ibâdet edin ve Tâğûta ibâdet etmekten sakının.**"[1]

- Rubûbiyet, yaratma ve kâinatı tek başına idâre etme gibi işleri Ulûhiyet tevhîdine delil olarak göstermiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱعۡبُدُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُمۡ وَٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ٢١ ﴾

[سورة البقرة الآية :٢١]

"**Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan, Rabbinize ibâdet edin.Umulur ki muttakîlerden olursunuz.**"[2]

Yine, şöyle buyurmuştur:

﴿ ...لَا تَسۡجُدُواْ لِلشَّمۡسِ وَلَا لِلۡقَمَرِ وَٱسۡجُدُواْۤ لِلَّهِۤ ٱلَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمۡ إِيَّاهُ تَعۡبُدُونَ ٣٧ ﴾ [سورة فصلت من الآية :٣٧]

"**Eğer** (yalnızca) **Allah'a ibâdet ediyorsanız, güneşe ve aya secde etmeyin, onları yaratan Allah'a secde edin.**"[3]

---

[1] Nahl Sûresi:36

[2] Bakara Sûresi: 21

[3] Fussilet Sûresi: 37

Yine, şöyle buyurmuştur:

﴿ أَفَمَن يَخْلُقُ كَمَن لَّا يَخْلُقُ ۗ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٧﴾ ﴾ [سورة النحل الآية: ١٧]

"O halde, yaratan (Allah), yaratmayan (putlar) gibi olur mu? Hâlâ (Allah'ın azametini ve yalnızca O'na ibâdet etmeniz gerektiğini) **düşünmüyor musunuz?**"[1]

Allah Teâlâ, yalnızca kendisinin kemâl sıfatlara sahip olmasını ve müşriklerde bu sıfatların bulunmayışından dolayı yalnızca kendisine ibâdet edilmesinin farz olduğuna delil göstermiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ رَّبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ ۚ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾ ﴾

[سورة مريم الآية: ٦٥]

"(Allah) **göklerin, yerin ve her ikisi arasında bulunanların Rabbidir. O halde** (ey elçi! Yalnızca) **O'na ibâdet et ve O'na ibâdette sabırlı ol. O'nun bir adaşı** (benzeri) **olduğunu biliyor musun?**"[2]

Yine, şöyle buyurmuştur:

﴿ وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا ۖ وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ ۚ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨٠﴾ ﴾ [سورة الأعراف الآية: ١٨٠]

"**En güzel isimler,** (Esmâul-Hüsnâ) **Allah'ındır. Öyleyse O'na bu güzel isimleriyle yalvarın** (duâ edin)**. O'nun isimleri konusunda eğriliğe sapanları bırakın** (O'nun isimlerini ziyâdeleştirmek, noksanlaştırmak ya da tahrif etmek sûretiyle değiştirenleri terk edin)**. Onlar,** (dünyada) **yapmakta olduklarının cezalarını göreceklerdir.**"[3]

Allah Teâlâ, yakın dostu İbrahim -aleyhisselâm-'ın babasına şöyle dediğini haber vermiştir:

---

[1] Nahl Sûresi: 17
[2] Meryem Sûresi: 65
[3] A'raf Sûresi: 180

﴿ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَٰٓأَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنكَ شَيْـًٔا ﴿٤٢﴾ ﴾

[سورة مريم الآية :٤٢]

"(Bir zaman İbrahim) babasına (Âzer'e) şöyle dedi: Babacığım! İşitmeyen, görmeyen ve sana hiçbir fayda sağlamayan bir şeye (puta) niçin taparsın?"[1]

Yine, şöyle buyurmuştur:

﴿ إِن تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا۟ دُعَآءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا۟ مَا ٱسْتَجَابُوا۟ لَكُمْ ۖ وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ ۚ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ ﴿١٤﴾ ﴾ [سورة فاطر الآية :١٤]

"(Ey insanlar!) Şayet onlara (putlara) yalvarırsanız, onlar sizin yalvarmanızı işitmezler.İşittiklerini farz etsek bile size cevap veremezler. Kıyâmet günü de ortak koşmanızı inkâr ederler (sizi tanımazlar). Bunu sana her şeyden haberdâr olan (Allah) gibi hiç kimse haber veremez."[2]

Yine, şöyle buyurmuştur:

﴿ وَٱتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِنۢ بَعْدِهِۦ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَّهُۥ خُوَارٌ ۚ أَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّهُۥ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا ۘ ٱتَّخَذُوهُ وَكَانُوا۟ ظَٰلِمِينَ ﴿١٤٨﴾ ﴾

[سورة الأعراف الآية :١٤٨]

"(Rabbine münâcât için Tûr dağına giden) Musa'nın arkasından kavmi, altınlarından (cansız) böğüren bir buzağı heykelini ilah edindiler. Onlar,o buzağının ne onlarla konuştuğunu, ne de onlara yol gösterdiğini görmediler mi? Onu ilah edindiler ve (nefislerine) zulmedenler oldular."[3]

---

[1] Meryem Sûresi: 42

[2] Fâtır Sûresi: 14

[3] A'râf Sûresi: 148

- Allah Teâlâ, müşriklerin ilâhlarını âciz ve yetersiz kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ أَيُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿١٩١﴾ وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا أَنفُسَهُمْ يَنصُرُونَ ﴿١٩٢﴾ ﴾ [سورة الأعراف الآيتان :١٩١-١٩٢]

"Onlar (müşrikler), kendileri yaratıldıkları halde hiçbir şeyi yaratamayan varlıkları mı (Allah'a) ortak koşuyorlar? Halbuki onlar (putlar), ne onlara yardım edebilirler, ne de kendilerine bir yardımları olur."[1]

Yine, şöyle buyurmuştur:

﴿ قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا ﴿٥٦﴾ ﴾

[سورة الإسراء الآية :٥٦]

"(Ey elçi! Müşriklere) de ki: Allah'ı bırakıp da (ilâh olduğunu) iddiâ ettiklerinize yalvarın. Ne var ki onlar, sizden ne bir sıkıntıyı gidermeye, ne de değiştirmeye güçleri yeter."[2]

Yine, şöyle buyurmuştur:

﴿ وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِّنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٧٣﴾ ﴾ [سورة النحل الآية :٧٣]

"Onlar (müşrikler), Allah'ı bırakıp da kendilerine göklerde ve yerde olan rızıktan hiçbir şey veremeyen ve buna güçleri de yetmeyen şeylere (ilâhlara) ibâdet etmektedirler."[3]

---

[1] A'râf Sûresi: 191-192
[2] İsrâ Sûresi: 56
[3] Nahl Sûresi: 73

Yine, şöyle buyurmuştur:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٞ فَٱسۡتَمِعُواْ لَهُۥٓۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ لَن يَخۡلُقُواْ ذُبَابٗا وَلَوِ ٱجۡتَمَعُواْ لَهُۥۖ وَإِن يَسۡلُبۡهُمُ ٱلذُّبَابُ شَيۡـٔٗا لَّا يَسۡتَنقِذُوهُ مِنۡهُۚ ضَعُفَ ٱلطَّالِبُ وَٱلۡمَطۡلُوبُ ٧٣﴾ [سورة الحج الآية: ٧٣]

"Ey insanlar! (Size) bir misal verildi. Şimdi onu dinleyin (ve iyice düşünün). Allah'ı bırakıp da ibâdet ettikleriniz (putlar), bir araya gelseler bir sineği dahi yaratamazlar.Sinek onlardan bir şey kapsa, onlar bunu ondan geri alamazlar. (Bundan daha âciz bir durum olabilir mi?) İsteyen (sineğin kaptığını kurtarmaya çalışan ilâh) da âciz, kendisinden istenen (sinek) de âcizdir. (O halde bu kadar âciz olan bu putlar, nasıl olur da ilâhlar edinilir)."[1]

- Allah Teâlâ, kendisinden başkasına ibâdet eden müşrikleri, akılsızlık ve ahmaklıkla nitelendirmiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿قَالَ أَفَتَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَنفَعُكُمۡ شَيۡـٔٗا وَلَا يَضُرُّكُمۡ ٦٦ أُفّٖ لَّكُمۡ وَلِمَا تَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِۚ أَفَلَا تَعۡقِلُونَ ٦٧﴾ [سورة الأنبياء الآيتان: ٦٦-٦٧]

"(İbrahim, putları küçümseyerek şöyle) dedi: Allah'ı bırakıp da size hiçbir fayda ve zarar vermeyen bir şeye nasıl ibâdet edersiniz? Size de, Allah'ı bırakıp ibâdet etmekte olduğunuz şeylere de yuh olsun! Siz, (yapmakta olduğunuzun ne kadar kötü olduğunu) akıl etmez misiniz?"[2]

Yine, şöyle buyurmuştur:

﴿وَمَنۡ أَضَلُّ مِمَّن يَدۡعُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَن لَّا يَسۡتَجِيبُ لَهُۥٓ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ وَهُمۡ عَن دُعَآئِهِمۡ غَٰفِلُونَ ٥﴾ [سورة الأحقاف الآية: ٥]

---

[1] Hac Sûresi: 73
[2] Enbiyâ Sûresi: 66-67

"Onlar (putlar, kendisine yalvaranın) yalvarmasından habersiz oldukları halde, Allah'ı bırakıp da kıyâmet gününe kadar duâsına cevap veremeyecek olan şeylere (putlara) yalvarandan daha sapık (ve câhil) kim olabilir?"[1]

Allah Teâlâ, kendisinden başkasına ibâdet eden müşrikler ile ibâdet ettikleri ilâhların âkibetini ve bu ilâhların zorda kaldıklarında kendilerine ibâdet edenleri yalnız bırakacaklarını açıkça beyan etmiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَندَادٗا يُحِبُّونَهُمۡ كَحُبِّ ٱللَّهِۖ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَشَدُّ
حُبّٗا لِّلَّهِۗ وَلَوۡ يَرَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ إِذۡ يَرَوۡنَ ٱلۡعَذَابَ أَنَّ ٱلۡقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعٗا وَأَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلۡعَذَابِ ١٦٥
إِذۡ تَبَرَّأَ ٱلَّذِينَ ٱتُّبِعُواْ مِنَ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُواْ وَرَأَوُاْ ٱلۡعَذَابَ وَتَقَطَّعَتۡ بِهِمُ ٱلۡأَسۡبَابُ ١٦٦ وَقَالَ
ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُواْ لَوۡ أَنَّ لَنَا كَرَّةٗ فَنَتَبَرَّأَ مِنۡهُمۡ كَمَا تَبَرَّءُواْ مِنَّاۗ كَذَٰلِكَ يُرِيهِمُ ٱللَّهُ أَعۡمَٰلَهُمۡ
حَسَرَٰتٍ عَلَيۡهِمۡۖ وَمَا هُم بِخَٰرِجِينَ مِنَ ٱلنَّارِ ١٦٧ ﴾ [سورة البقرة الآيات: ١٦٥-١٦٧]

"İnsanlardan bazıları Allah'ı bırakıp birtakım putları Allah'a denk tutar ve onları, Allah'ı sevdikleri gibi severler.Ama îmân edenlerin Allah sevgisi, (onlardan) daha kuvvetlidir.(Allah'a ortak koşarak nefislerine) zulmedenler, şayet (âhirette) azabı gördükleri zaman, güç ve kuvvetin hepsinin Allah'a âit olduğunu ve Allah'ın azabının çok çetin olduğunu önceden bilmiş olsalardı, (Allah'ı bırakıp da putlara tapmazlardı.) Hani o zaman uyulanlar, azabı gördüklerinde (şirkte) kendilerine uyanlardan uzaklaşırlar. (Dünyada birbirlerine bağlandıkları) aralarındaki bütün bağlar kopmuştur. Uyanlar dediler ki: Bizim için (dünyaya) dönüş olsaydı da bizden uzaklaştıkları gibi, biz de onlardan uzaklaşsaydık. Böylece onların bütün yaptıklarını Allah, pişmanlıklar halinde onlara gösterecektir ve onlar, ateşten (ebediyen) çıkacakları da yoktur."[2]

Yine, şöyle buyurmuştur:

---

[1] Ahkâf Sûresi: 5
[2] Bakara Sûresi: 165-167

﴿إِن تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ ۖ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ
بِشِرْكِكُمْ ۚ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ ﴿١٤﴾﴾ [سورة فاطر الآية :١٤]

"(Ey insanlar!) Şayet onlara (putlara) yalvarırsanız, onlar sizin yalvarmanızı işitmezler. İşittiklerini farz etsek bile size cevap veremezler. Kıyâmet günü de ortak koşmanızı inkâr ederler (sizi tanımazlar). Bunu sana her şeyden haberdâr olan (Allah) gibi hiç kimse haber veremez."[1]

Yine, şöyle buyurmuştur:

﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ مَن لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ
غَافِلُونَ ﴿٥﴾ وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ ﴿٦﴾﴾

[سورة الأحقاف الآيتان :٥-٦]

"Onlar (putlar, kendisine yalvaranın) yalvarmasından habersiz oldukları halde, Allah'ı bırakıp da kıyâmet gününe kadar duâsına cevap veremeyecek olan şeylere (putlara) yalvarandan daha sapık (ve câhil) kim olabilir? İnsanlar (hesap vermek için kıyâmet günü) bir araya toplandıkları (haşrolundukları) zaman, bunlar (dünyada ibâdet ettikleri putlar), onlara (müşriklere) düşman kesilirler ve onların ibâdetlerini inkâr ederler."[2]

Yine, şöyle buyurmuştur:

﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهَٰؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٤٠﴾ قَالُوا
سُبْحَانَكَ أَنتَ وَلِيُّنَا مِن دُونِهِم ۖ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ ۖ أَكْثَرُهُم بِهِم مُّؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾﴾

[سورة سبأ الآيتان :٤٠-٤١]

"O gün (Allah), onların hepsini topladıktan sonra meleklere: Size ibâdet etmekte olanlar bunlar mıydı? der. Melekler: (İbâdette senin ortağının olmasından) seni tenzih ederiz. Bizim (kendisine itaat ve ibâdet ettiğimiz) dostumuz yalnızca sensin, onlar değil.

[1] Fâtır Sûresi: 14
[2] Ahkâf Sûresi: 5-6

Hayır onlar, (bize değil) cinlere ibâdet ediyorlardı ve çoğu da onlara îmân ediyorlardı, derler."[1]

Yine, şöyle buyurmuştur:

﴿وَإِذْ قَالَ ٱللَّهُ يَٰعِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ ءَأَنتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ ٱتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَٰهَيْنِ مِن دُونِ
ٱللَّهِ ۖ قَالَ سُبْحَٰنَكَ مَا يَكُونُ لِيٓ أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ ۚ إِن كُنتُ قُلْتُهُۥ فَقَدْ عَلِمْتَهُۥ ۚ تَعْلَمُ مَا
فِي نَفْسِي وَلَآ أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ ۚ إِنَّكَ أَنتَ عَلَّٰمُ ٱلْغُيُوبِ ﴿١١٦﴾﴾ [سورة المائدة الآية :١١٦]

"(Kıyâmet günü) Allah: Ey Meryem oğlu İsa! İnsanlara: 'Beni ve annemi Allah'ın dışında (ibâdet edilen) iki ilah edinin' diye sen mi söyledin, buyurduğu zaman o: 'Hâşâ! Seni tenzih ederim. Benim insanlara haktan başka bir şey söylemem bana yakışmaz. Hem ben bunu söyleseydim, şüphesiz sen onu bilirdin (çünkü hiçbir şey, sana gizli-saklı kalmaz). Sen nefsimde (gizli) olanı bilirsin, halbuki ben, senin nefsinde olanı bilemem. Şüphesiz ki sen, gizlilikleri hakkıyla bilensin."[2]

◑ Allah Teâlâ, (şefaat konusunda) kendileri ile Allah arasında aracılar edinen müşriklere; şefaatin kendisine âit olduğunu, yalnızca kendisinden isteneceğini, izni olmadan ve şefaat edilecek kimseye râzı olmadan hiç kimsenin kendisinin nezdinde şefaat edemeyeceğini onlara açıkça beyan etmiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿أَمِ ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ شُفَعَآءَ ۚ قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا۟ لَا يَمْلِكُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَعْقِلُونَ
﴿٤٣﴾ قُل لِّلَّهِ ٱلشَّفَٰعَةُ جَمِيعًا ۖ لَّهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٤﴾﴾

[سورة الزمر الآيتان :٤٣-٤٤]

"Yoksa onlar (müşrikler), Allah'tan başka şefaatçılar mı edindiler? (Ey elçi! Onlara) de ki: Onlar,hiçbir şeye güç getiremez ve akıl erdiremez olsalar da mı (onları şefaatçılar edinirsiniz)? (Ey elçi! Onlara) de ki: Bütün şefaat, Allah'ındır. Göklerin ve yerin mülkü, O'nundur. (Göklerde ve yerde bulunan her şeyin sahibi, onlarda dilediği gibi tasarrufta bulunan, yalnızca O'dur.) (Ölümden) sonra O'na döndürüleceksiniz."[3]

---

[1] Sebe Sûresi: 40-41

[2] Mâide Sûresi: 116

[3] Zümer Sûresi: 43-44

Yine, şöyle buyurmuştur:

﴿ مَن ذَا ٱلَّذِى يَشْفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذْنِهِۦ ﴾ [سورة البقرة من الآية : ٢٥٥]

"O'nun izni olmadan katında şefaat edecek kimdir?"[1]

Yine, şöyle buyurmuştur:

﴿ ۞ وَكَم مِّن مَّلَكٍ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ لَا تُغْنِى شَفَٰعَتُهُمْ شَيْـًٔا إِلَّا مِنۢ بَعْدِ أَن يَأْذَنَ ٱللَّهُ لِمَن يَشَآءُ وَيَرْضَىٰٓ ﴿٢٦﴾ ﴾ [سورة النجم الآية :٢٦]

"Göklerde nice melekler vardır ki (yüce konumlarına rağmen), Allah'ın dilediği ve (söz ve ameline) râzı olduğu kimseye (şefaat) izni vermesi dışında, onların şefaatları hiçbir fayda vermez."[2]

Allah Teâlâ, bu âyet-i kerimelerde, şefaatın sadece kendisinin mülkü olduğunu, şefaatın, yalnızca kendisinden isteneceğini, şefaat edene izin verdikten ve şefaat edilene de râzı olduktan sonra şefaatın hâsıl olacağını açıklamıştır.

- Allah Teâlâ, kendisinin dışında ibâdet edilen ilahlardan, kendilerine ibâdet edenlere hiçbir şekilde fayda vermeyeceğini ve böyle bir konuma sahip olanın da ibâdete lâyık olmadığını açıkça beyan etmiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ قُلِ ٱدْعُوا۟ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ ۖ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِى ٱلْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِن شِرْكٍ وَمَا لَهُۥ مِنْهُم مِّن ظَهِيرٍ ﴿٢٢﴾ وَلَا تَنفَعُ ٱلشَّفَٰعَةُ عِندَهُۥٓ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُۥ ۚ حَتَّىٰٓ إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمْ قَالُوا۟ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ ۖ قَالُوا۟ ٱلْحَقَّ ۖ وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾ ﴾ [سورة سبأ الآيتان :٢٢-٢٣]

[1] Bakara Sûresi: 255
[2] Necm Sûresi: 26

"(Ey elçi! Müşriklere) **de ki: Allah'ı bırakıp da ibâdet ettiğiniz ilâhlarınızı çağırın! Onlar ne göklerde, ne de yerde zerre ağırlığınca bir şeye sahiptirler. Onlar göklerde ve yerde bir şeye ortak değillerdir. Allah'ın onlardan bir yardımcısı da yoktur. Allah'ın huzurunda, O'nun izin verdiği kimselerden başkasının şefaati fayda vermez.O'nun katında, kendisine izin verdiğinden başkası şefaat edemez.Nihayet kalplerindeki korku giderilince** (melekler kendilerine geldiklerinde birbirlerine)**: Rabbiniz ne buyurdu? Diye sorarlar. Onlar: Hak, derler. O, Aliyy'dir, Kebîr'dir."**[1]

Allah Teâlâ, Kur'an-ı Kerim'de, şirkin bâtıl ve geçersiz olduğunu açıklayan birçok örnek vermiştir:

Bu örneklerden bazıları şunlardır:

﴿ حُنَفَآءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِۦ وَمَن يُشْرِكْ بِٱللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ ٱلسَّمَآءِ فَتَخْطَفُهُ ٱلطَّيْرُ أَوْ تَهْوِى بِهِ ٱلرِّيحُ فِى مَكَانٍ سَحِيقٍ ﴿٣١﴾ ﴾ [سورة الحج الآية :٣١]

"**Allah'a şirk koşmaksızın, hanifler olarak kalın.Zirâ kim, Allah'a şirk koşarsa** (onun hidâyetten uzak ve helak olmasının misali)**; gökten düşüp de kuşların kaptığı** (ve azalarını parçaladığı) **veya** (şiddetli bir) **rüzgarın uçuruma attığı bir şeye benzer."**[2]

Allah Teâlâ, yüceliği, yüksekliği, genişliği ve şerefinden dolayı tevhîdi, göğe benzetmiştir. Tevhîdi terk edeni ise, gökten, aşağıların en aşağısına düşen şeye benzetmiştir. Çünkü tevhîdi terk eden kimse, îmân doruğundan, küfür derekesine (dibine) düşmüş demektir.

Allah Teâlâ, tevhîdi terk eden kimseyi saptıran şeytanları; insanın azalarını parçalayan yırtıcı kuşa, kendisini haktan uzaklaştıran hevâsını da onu uzak bir yere atan şiddetli bir rüzgâra benzetmiştir.

İşte bu; şirkin bâtıl ve geçersiz olduğunu ve müşrik kimsenin, dünya ve âhirette hüsranda olduğunu açıklamak için Allah Teâlâ'nın Kur'an'da zikretmiş olduğu birçok örnekten sadece birisidir.

Kur'an'ın, ulûhiyet tevhîdine dâvet etmek ve şirkin bâtıl olduğunu açıklamak için kullandığı metotlar hakkında bu derste saydığımız şeyler, pek çok metottan sadece birkaç tanesidir.

[1] Sebe Sûresi: 22-23
[2] Hac Sûresi: 31

Müslümanın, Kur'an'daki pek çok hayır ve iyilik ile tevhîdin kalpte yerleşmesine vesile olan iknâ edici ve kesin delilleri bulması ve bütün şüphelerin kendisinden çıkıp gitmesi için Kur'an'ı iyice düşünerek ve tefekkür ederek okuması gerekir.